

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ד'

תורה – דברים פרק כב'

(ב) ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו ואספתו אל תוך ביתך והיה עמך עד דרש אחיך אתו והשבתו לו: (ב) ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו ואספתו אל תוך ביתך והיה עמך עד דרש אחיך אתו והשבתו לו: (ב) אם לא קרב אחיך לותך ולא ידעת לה ותכשפה לגו ביתך ויהי עמך עד דיתבע אחיך יתה ותתיבנה לה:

(ג) וכן תעשה לחמרו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם: (ג) וכן תעשה לחמרו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם: (ג) וכן תעבד לחמרה וכן תעבד לכסותה וכן תעבד לכל אבדת אחיך די תיבד מנה ותשכנה לית לך רשו לאתפסאה:

(ד) לא תראה את חמור אחיך או שורו נפלים בדרך והתעלמת מהם הקם תקים עמו: (ד) לא תראה את חמור אחיך או שורו נפלים בדרך והתעלמת מהם הקם תקים עמו: (ד) לא תחזי ית חמרא דאחויך או תורה דמן בארחה ותתקבש מנהון אקמא תקים עמה:

(ה) לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה כי תועבת יהוה אלהיך כל עשה אלה: (ה) לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה כי תועבת יהוה אלהיך כל עשה אלה: (ה) לא יהי תקון זיו דגבר על אתתא ולא יתקו גבר בתקוני אתתא ארי מרחק קדם יי אלהיך כל עבד אליו

(ו) כי יקרא קו צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרחים או ביצים והאם רבצת על האפרחים או על הביצים לא תקח האם על הביצים: (ו) כי יקרא קו צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרחים או ביצים והאם רבצת על האפרחים או על הביצים לא תקח האם על הביצים: (ו) ארי יערע קנא דצפרא קדמך בארחה בכל אילן או על ארעא אפרוחין או ביצין ואמא רבעא על אפרוחין או על ביצין לא תסב אמא על בניא:

(ז) שלח תשלח את האם ואת הביצים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים: (ז) שלח תשלח את האם ואת הביצים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים: (ז) שלח ית אמא וית בניא תסב לך בדיל דייטב לך ותוריה יומיו:

רש"י

(ה) לא יהיה כלי גבר על אשה – שתהא דומה לאיש כדי שתלך בין האנשים שאין זו אלא לשם ניאוף: ולא ילבש גבר שמלת אשה – לילך ליטב בין הנשים ד"א שלא יסור שער הערוה ושער של בית השחי: כי תועבת – לא אסרה תורה אלא לבוש המציא לידי תועבה: (ו) כי יקרא – פרט למזומן: לא תקח האם – בעודה על בניס: (ז) למען ייטב לך וגו' – אם מורה קלה שאין זה חסרון כיס אמרה תורה למען ייטב לך והארכת ימים ק"ו למתן שכרן של מלות חמורות:

(ב) עד לרוש אחיך – וכי תעלה בלבבך שינתהו לו קודם שידרשהו אלא דרשהו שלא יהא רמאי: והשבתו לו – שתהא זו השבה שלא יאכל צביתך כדי דמיו ותתבע ממנו מכאן אמרו כל דבר שעושה ואוכל יעשה ויאכל ושאינו עושה ואוכל ימכר: (ג) לא תוכל להתעלם – לכבוש עינך כאילו אינך רואה אותו: (ד) הקם תקים – זו טעינה להטעין משאו שנפל מעליו: עמו – עם בעליו אבל אם הלך וישב לו ואמר לו הואיל ועליך מורה אם ראת להטעין טעון פטור:

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ד'

נביא – שמואל א' פרק יז' טז-כא'

(טז) וַיִּגַּשׁ הַפְּלִשְׁתִּי הַשָּׂבָא וְהָעָרֶב וַיִּתְיַצֵּב אַרְבָּעִים יוֹם: (טז) וקריב פלשתאה ומקרים ומחשיך ואתעתד ארבעין יומין:
 (יז) וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל לְדָוִד בְּנֹו קַח נָא לְאַחִיךָ אֵיפֶת הַקְּלִיא הַזֶּה וְעִשְׂרָה לֶחֶם הַזֶּה וְהָרִץ הַמִּחְנֶה לְאַחִיךָ: (יז) ואמר ישי לדוד בריה סב כען לאחיק מכילתא דקליא הדין ועסרא טולמין דלחמא הדין ואוביל למשריתא לאחיק:
 (יח) וְאֵת עִשְׂרֵת חֲרָצֵי הַחֶלֶב הָאֵלֶּה תָּבִיא לְשֵׁר הָאֶלֶף וְאֵת אַחִיךָ תִּפְקֹד לְשָׁלוֹם וְאֵת עַרְבָתָם תִּקַּח: (יח) וית עסר גובנין דחלבא האלין תוביל לרב אלפא וית אחיק תסער לשלם וית טיביהון תיתי:
 (יט) וְשָׂאוֹל וְהָמָה וְכָל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּעֵמֶק הָאֵלֶּה נִלְחָמִים עִם פְּלִשְׁתִּים: (יט) ושאוול ואינן וכל אנש ישראל במישר בוטמא מגיחין קרבא עם פלשתאי:
 (כ) וַיִּשְׂבֹּם דָּוִד בַּבֶּקֶר וַיִּטֵּשׂ אֶת הַצֹּאן עַל שִׁמְרֹו וַיֵּשֶׂא וַיִּלְךָ כַּאֲשֶׁר צָוָהוּ יִשְׂרָאֵל וַיִּבֵּא הַמַּעְגָּלָה וְהַחִיל הַיַּצָּא אֶל הַמַּעְרָכָה וְהָרְעוּ בַּמִּלְחָמָה: (כ) ואקדם דוד בעפרא ושבק ית ענא על נטרא ונסיב ואזל כמה דפקדיה ישי ואתא לכרכומא ומשרית עבדי קרבא נפקו לטידרא ויביבו בקרבא:
 (כא) וַתַּעֲרֹךְ יִשְׂרָאֵל וּפְלִשְׁתִּים מַעְרָכָה לְקִרְאֵת מַעְרָכָה: (כא) וסדרו ישראל ופלשתאי סדרא לקדמות סדרא:

רש"י

(טז) הַשָּׂבָא וְהָעָרֶב – אמרו רבותינו (סוטה מז ב): כדי לזטלם מקריאת שמע:
 (יח) חֲרָצֵי הַחֶלֶב – תי' יונתן גובנין דחלבא. לשך האלף – אני אומר: לשך של אותו אלף שאחיו (ס"א שאני) ממנו, שלכל השצטים היו שרי אלפים לפי אלפיהם, ואני שמעתי: לשך האלף זה יהונתן, שאמר עליו (לעיל יג ב): ואלף היו עם יונתן בגבעת בנימין. ואת ערובתם תקח – ואת ערובת הכלתם ושלומם, תקח באזניך ובלבבך, ותגד לי. וכן

תרגם יונתן: וית טיביהון תייתי. ערובתם – לשון האלה, כמו (תהלים קיט קכז) ערוב עבדך לטוב, גרנטי"ש זלע"ו. ורבותינו אמרו (שבת נו א'): גט כריתות יקח מאחס ויביא לנשותיהם, להפריד עירוב שצינו לזינה:
 (כ) הַמַּעְגָּלָה – סביבות המחנה עושים מעגל, והיולא חוץ, לפנים או לאחור, מתחייב. לפנים, שמא ירואו עליו בני מערכות האויבים, לאחור, מזקק הוא לנוס:
 (כא) וַתַּעֲרֹךְ יִשְׂרָאֵל – מערכת ישראל:

כתובים – תהילים פרק צה' ב'ז'

(ב) נִקְדָּמָה פָּנָיו בַּתּוֹדָה בְּזִמְרוֹת נִרְיַע לוֹ: (ב) נקדם אפוי בתודתא בתושבחיא ניבב קדמוי:
 (ג) כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה וּמִלֶּךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים: (ג) ארום אלהא רבא יי ומלכא רבא על כל אלהא:
 (ד) אֲשֶׁר בִּידוֹ מַחְקְרֵי אָרֶץ וְתוֹעֵפֶת הָרִים לוֹ: (ד) די בידיה תלין פשפושין דארעא ותוקפי רום טוריא די ליה:
 (ה) אֲשֶׁר לוֹ הַיָּם וְהוּא עָשָׂהוּ וַיִּבְשֹׁת יַדָּיו יַעֲרוֹ: (ה) די ליה ימא והוא עבד יתיה ויבשתא אידו בריא:

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ד'

(1) באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני יהוה עשנו: (1) אתון נסגוד ונגחן נחמוט קדם יי דעביד יתנא:

(2) כי הוא אלהינו ואנחנו עם מרעיתו וצאן ידו היום אם בקלו תשמעו: (2) ארום הוא אלהנא ואנחנא עמיה ועאן רעית אידיה יומא דין אם במימריה תקבלון:

רש"י

(7) ותועפות – לשון גובה כעוף המעופף: (ז) היום – בעולם הזה אם בקולו תשמעו:

(1) נברכה – לשון ויזכך את הגמלים

(בראשית 7):

משנה – שבועות פרק ה'

(א) שבועת הפקדון נוהגת באנשים ובנשים, ברחוקים ובקרובים, בכשרים ובפסולים, בפני בית דין ושללא בפני בית דין, מפני עצמו, ומפי אחרים. אינו חייב עד שיכפור בו בבית דין, דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים, בין מפני עצמו בין מפני אחרים, בין שפטר בו, חייב. וחייב על זדון השבועה ועל שגגתה עם זדון הפקדון, ואינו חייב על שגגתה. ומה חייב על זדונה, אשם בכסף שקלים:

ואמר אין לך זידי כלום. אינו חייב עד שיכפור בבית דין: וחכ"א וכו' – והלכה כחכמים: וחייב על זדון השבועה. ללא כתיב בה ונעלם: זדון השבועה – שזכור על הפקדון ויודע שנתחייב על כפירתו קרבן: ועל שגגתה עם זדון הפקדון – שאינו יודע שחייב בשבועה זו קרבן אבל זכור הוא שהפקדון אללו: בכסף שקלי' – הקנוי בשני סלעים דהכי כתיב גבי איל אשם (ויקרא ה) בערכך כסף שקלים:

רע"ב – (א) שבועת הפקדון. באנשים ובנשים – אידי דתנא בשבועת העדות באנשים ולא בנשים. תנא נמי הכא לכולהו: בקרובים – שבעל הפקדון קרוב לזה שהפקדון אללו: בפני בית דין ושללא בפני בית דין – אם מפני עצמו נשבע שהוליא שבועה מפיו. או שענה אמן אחר השבועה. ואחר כך הודה. חייב קרבן. דכתיב (ויקרא ה) וכחש בעמיתו. כל דהו: ומפי אחרים – ולא ענה אמן כגון משביע אני עליך שתחזיר לי פקדון.

(ב) שבועת הפקדון ביצד. אמר לו, תן לי פקדוני שיש לי בידך, שבועה שאין לך בידך, או שאמר לו אין לך בידך, משביעה אני ואמר אמן, הרי זה חייב. השביע עליו חמשה פעמים בין בפני בית דין ובין שללא בפני בית דין וכפר, חייב על כל אחת ואחת. אמר רבי שמעון, מזה טעם, מפני שיכול לחזור ולהודות:

רע"ב – (3) מפני שיכול לחזור ולהודות – ממון:

אחר כפירה נמלא שכל שבועה הוא כופר

(ג) היו חמשה תובעין אותו, אמרו לו תן לנו פקדון שיש לנו בידך, שבועה שאין לכם בידך, אינו חייב אלא אחת. שבועה שאין לך בידך ולא לך ולא לך, חייב על כל אחת ואחת. רבי אליעזר אומר, עד שיאמר שבועה

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ד'

באחרונה. רבי שמעון אומר, עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד. תן לי פקדון ותשומת יד גזל ואבדה שיש לי בידי, שבועה שאין לה בידי, אינו חיב אלא אחת. שבועה שאין לה בידי פקדון ותשומת יד וגזל ואבדה, חיב על כל אחת ואחת. תן לי חטין ושעורין וכסמין שיש לי בידי, שבועה שאין לה בידי, אינו חיב אלא אחת. שבועה שאין לה בידי חטין ושעורין וכסמין, חיב על כל אחת ואחת. רבי מאיר אומר, אפלו אמר חטה ושעורה וכסמת, חיב על כל אחת ואחת:

קאמר וכן שעורה וכן כוסמת. דכתיב (שמות ט) והחטה והכוסמת. והוי כאלו טענו חטין ושעורין וכוסמין. ורבנן סברי גרגיר א' של חטה ושל שעורה ושל כוסמת קאמ' ואין הלכה כר"מ:

רע"ב – (ג) שבועה באחרונה – אין לך בידי ולא לך ולא לך בשבועה. והשתא קיימא שבועה אכולהו. ואין הלכה לא כר"א ולא כר"ט: אפילו אמר חטה ושעורה וכוסמת – דסבר ר"מ הטוען את חברו חטה מין חטה

(ד) אנטסת ופתית את בתי, והוא אומר לא אנטסתי ולא פתיתי. משביעה אני ואמר אמן, חיב. רבי שמעון פוטר, שאינו משלם קנס על פי עצמו. אמרו לו, אף על פי שאינו משלם קנס על פי עצמו, משלם בשטת ופגם על פי עצמו:

זושה ופגם שאין דמיו קלובים ללא שזיק אינש מידי דקייץ ותבע מידי ללא קייץ. הלכך קנסא כפר ליה ופטור. ורבנן סברי זושה ופגם קא תבע ליה ללא שזיק אינש מידי דכי מודה ביה לא מפטר ותבע מידי דכי מודה ביה מפטר הלכך כיכפר ליה ממונא כפר ליה וחייב. ואין הלכה כר"ט:

רע"ב – (ד) שאינו משלם קנס ע"פ עצמו – וכיון דכי אודי לא מחייב כי כפר נמי לאו ממונא כפר ליה: אבל משלם זושה ופגם – הלכך ממונא כפר. ופלוגתא דרבנן ורבי שמעון. דר"ט סבר כי אמר לי האנסת או פיתית את בתי. קנסא קתבע מיניה דמיו קלובין חמשים כסף. ולא קא תבע מיניה

(ה) גנבת את שור, והוא אומר לא גנבתני, משביעה אני ואמר אמן, חיב. גנבתני אבל לא טבחתני ולא מכרתני, משביעה אני ואמר אמן, פטור. המית שורה את שורי, והוא אומר לא המית, משביעה אני ואמר אמן, חיב. המית שורה את עבדי, והוא אומר לא המית, משביעה אני ואמר אמן, פטור. אמר לו, חבלת בי ועשית בי חבורה, והוא אומר לא חבלתני ולא עשיתני בך חבורה, משביעה אני ואמר אמן, חיב. אמר לו עבדו, הפלת את שני וסמית את עיני, והוא אומר לא הפלתני ולא סמיתני, משביעה אני ואמר אמן, פטור. זה הקלל, כל המשלם על פי עצמו, פטור:

דינך: א"ל עבדו הפלת את שני – קנסא הוא שיוציא עבדו לחירות בשביל אחד מאזכריו:

רע"ב – (ה) המית שורך את עבדי – קנסא הוא דמשלם ל' סלעים אפילו אינו שוה אלא

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ד'

גמרא – שבועות דף לח' ע"ב

אנסת ופתית את בתי כו': אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן מאי טעמא דרבי שמעון הואיל ועיקר קנס הוא תובע אמר רבא משל דרבי שמעון למה הדבר דומה לאדם שאמר לחבירו תן לי חטין ושעורין וכוסמין שיש לי בידך אמר לו שבועה שאין לך בידי חטין ואשתכח דחטין הוא דלית ליה הא שעורין וכוסמין אית ליה דפטור דכי אשתבע אחטין אקושטא משתבע אמר ליה אביי מי דמי התם בחטין קא כפר ליה בשעורין וכוסמין לא קא כפר ליה הכא בכולה מילתא הוא דקא כפר ליה הא לא דמיא אלא לאומר לחבירו תן לי חטין ושעורין וכוסמין שיש לי בידך שבועה שאין לך בידי כלל ואשתכח חטין הוא דלית ליה הא שעורין וכוסמין אית ליה דמיחייב אלא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן לדברי רבן שמעון קנס הוא תובע ולא בושת ופגם לדברי חכמים אף בושת ופגם הוא תובע במאי קא מיפלגי אמר רב פפא ר"ש סבר לא שביק איניש מידי דקיץ ותבע מידי דלא קיץ ורבנן סברי לא שביק מידי דכי מודה ביה לא מיפטור ותבע מידי דכי מודה ביה מיפטור:

קש"י על הגמרא

ועיקר קנס הוא תובע – עיקר חזיעתו על	לכא חנסתי קאמר והזושת ופגם בכלל כפירה:
הקנס היא ולא ע"ג דזושת ופגם נמי בכלל	הא לא דמיא – קשיא לרז"ל הוא דקמסיק
כפירה ניהו לא מיחייב עליהו כדמפרש	למילתיה:
ואזיל: הכא ככולה מילתא כפר ליה – דהא	

זוהר – קדושים דף פז' ע"ב

רבי יוסי פתח קרא ואמר, (ויקרא יט) לא תאכלו על הדם. הא בכמה אתר אוקמוה חברייא, וכל הגני קראי אבתריה. וכל חד וחד באתגלייא. אבל האי קרא אית לאתערך ביה, דכתיב מפני שיבה תקום וגו'. מפני שיבה, שיבה דאורייתא סתם. תקום, מפאן דבעי בר נש למיקם בקיומא (מכאן דבעי בר נש למיקם) מקמי ספר תורה, והכי רב המנונא (ס"א ייסא) סבא, פד הוה חמי ספר תורה, הוה קם מקמיה, ואמר מפני שיבה תקום. (כד הוה חמי חומש דאורייתא הוא קם מקמיה) (ס"א עביד ליה הדורא) (והוי אמר והדרת פני זקן) פגוונא דא, בעי בר נש למיקם בקיומיה לקמיה דתלמיד חכם, בגין דאיהו קאים בקיומא (נ"א בדיוקנא) קדישא עלאה. ורמז לכהנא עלאה (ס"א והכא רמז לעתיקא) קדישא עלאה, דכתיב והדרת פני זקן, דאיהו בעלמא. אמר רבי שמעון, מפאן רמז לתורה שבכתב ורמז לתורה שבעל פה:

חק לישראל – פרשת כי תצא יום ד'

ותו תגינו, האי קרא לדרשא הוא דאתא, מפני שיבה תקום, כמה דאתערין ביה חברייא, מפני שיבה תקום, אזהר ליה לבר נש, עד לא יסתלק בסיבותא, דיקום בקיומא טבא בעלמא, בגין דדין הוא הדורא ליה, אבל לסוף יומי לית שבחא ליה לבר נש כל פה, כד איהו סיב ולא יכיל למהוי ביש. אלא שבחא דיליה, כד איהו בתוקפיה, ואיהו טב. ושלמה מלכא צווח ואמר, (משלי ב) גם במעלליו יתנכר נער וגו'. פגוונא דא פתיב, (קהלת יב) וזכור את בוראך בימי בחורותיך. אמר רבי אלעזר, ודאי (הכי הוא) אורחא דא מתקנא קמו, והאי אורחא דקודשא בריה הוא:

פתח ואמר, (תהלים א) פי יודע יי' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. מאי פי יודע יי'. אלא, קודשא בריה הוא יודע ואשגח בארחה דצדיקייא, לאוטבא להו, ולאגנא להו, והוא אזיל קמייהו לנטרא להו. ובגין פה, מאן דנפיק לארחה בעי דלהוי ההיא ארחה דקודשא בריה הוא, וישתתף ליה בהדייהו. ובגין פה פתיב, פי יודע יי' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. היא מגרמה, בגין דקודשא בריה הוא לא (דף פ"ח ע"א) אשתמודע ליה לההוא ארחה דלהו, ולא אזיל בהדייהו: פתיב דרך, וכתיב ארת, מה בין האי להאי. אלא, דרך: דשאר קרסולי בני נשא אזלו בה. ארת: דאיהו אתפתח מן זמנא זעירא (דא ארת כמה דאת אמר (איוב ל"ד) וארת לחברה עם פעלי און) ועל ארחה דא פתיב, (משלי ד) וארת צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. אמן בן יהי רצון: ברוך יי' לעולם אמן ואמן. ימלוך יי' לעולם אמן ואמן:

הלכה – הרמב"ם הלכות ברכות פרק ד'

(ג) היה אוכל בבית זה ופסק סעודתו והלך לבית אחר או שהיה אוכל וקראו חבריו לדבר עמו ויצא לו לפתח ביתו וחזר הואיל ושינה מקומו צריך לברך למפרע על מה שאכל וחוזר ומברך בתחלה המוציא ואחר כך יגמור סעודתו:
(ד) חברים שהיו יושבים לאכול ויצאו לקראת חתן או לקראת כלה אם הניחו שם זקן או חולה חוזרין למקומן וגומרין סעודתן ואינן צריכין לברך שנייה ואם לא הניחו שם אדם כשהן יוצאין צריכין ברכה למפרע וכשהן חוזרין צריכין ברכה לכתחלה:
(ה) וכן אם היו מסובין בשתיה או לאכול פירות שכל המשנה מקומו הרי פסק אכילתו ולפיכך מברך למפרע על מה שאכל וחוזר ומברך שנייה לכתחלה על מה שהוא צריך לאכול והמשנה מקומו מפינה לפינה בבית אחד אינו צריך לחזור ולברך אכל במזרח של תאנה ובא לאכול במערבה צריך לחזור ולברך:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה בת שמואל, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.